

داکۆکی کردن لە مافی پەنابەری هیچ قەيدو بەندیک ھەلناگریت ؟

لە پەراویزی ((داکۆکیەکە)) پارتى و يەكىيەتى لە پەنابەران

پییوار عارف

دیاریدەی ئاوارەبۇون زیاتر لە دەھەيەكە بۇوتە يەكىك لەگەورەترين كېشەو گرفتەكانى كۆملەگاي عىراق بە كوردستانىشەوە . قوربانىيائ ئەم دیاریدەيە هەر تەنها ئەو ھەزاران كەسە نەبۇون كە بى سەروشۇنىن يان لە پىگەو بانەكاندا گىيانىان لەدەستداوە . ھەقىقتە ئەھەيە كە ھەزاران كەسى تىريش پەلكىشى نىئۇ دەرىيادە لەمەينەت و ناپەختەتى كراوهەتەوە . كەھەر لە جىابۇونەوەي ھەزاران خىزانەوە بىگە كە بەھۆي كارىگەر ئەنم دیاریدەيە بۇوە تا بەشىكى رۇقى لە گرفتە دەرونەتكەنەت كەندا گىيانىان خىزانەوە بىگە كە بەھۆي كارىگەر ئەنم دیاریدەيە بۇوە تا جۆرەما گرفتى ئابورى و تا... ! دەبىت ئەۋەش بلېتىن كە بە دلىيائ پۇوداوى 11 ئەندامانى خىزان بۇ سالەھاي سالەوە بىگە تا جۆرەما گرفتى ئابورى و تا... ! دەبىت ئەۋەش بلېتىن كە بە دلىيائ پۇوداوى سېپتىمبەر كارىگەر ئەكىيەتى كەندا گەورەتى ئەم وولاتانەو بەكىرەتە داخستنى ھەمو دەرگاكان بەرروى پەنابەرانداو تەنانەت كەم كەندا ھەمەن بېرىنى ماف و خزمەت گۈزايەكانىان . بەلام بە ھەمۇ ئەو ئاستەنگى و تەنگ بى ھەلچىنناوا، ھېشىتا ترۆسکە ئۇمىدىتىك بەدى دەكراو ئەگەر وەرگەتنى ماف پەنابەرى، يان لايەنى كەم ماف مانەوەي پەنابەران وەك ئەمەن لە بەرەم مەترىسيەكى وا گەورەدا نەبۇو . بەلام دەبىتىن كە دوو سال پاش پۇوخانى بەعس، دۆخەكە بە تەواوى گۈزايەن بەسەردا ھاتووه و تىپانىن ولېكەدانەوە كانى تا دويىمان كافى نىيە بۇ ناسىن و تا توتوئى كردن و بەرىپەرچانەوەي ئەم قۇناغە نۇئى يە . بە تايىەت بۇ ئىمەو ھەمۇ ئەو كەسانەيە كە خۇيان لە بەرەي راوهستانەوە داکۆکى كردن لە پەنابەران دەبىنەوە، پۇيىست بە ھەلوىستەيەكى رۇشىنە تا بتوانىن نەخشەيەك بەكىرەتە دەرىھىنەن كە كارىگەر ئەكىيەتى كەندا گەورەيەن لەسەر گۈزىنى ھاوکىشەكانى ھەبىت لە بەرژۇھەندى پەنابەراندا !

بۇيە لە مبارەوە ئەگەر ئەو بە فەرۇز وەربىگىن كە سىياسەت و ھەلوىستى حکومەتى بەريتانيا رۇشىنەو پۇيىستى بە لىيىكەنەوە تاواتقى كەننىكى زیاترنى يە، ئەوەي كە دەمەينىتەوە دەرەرەن بەنابەران خۇيان و حزب و بزوتنەوە سىياسى يەكانى عىراق و كوردستانە كە ئاخۇ دەبىت كە وتېتىنە كۆي ئەم ھاوکىشانەوە ج دەرىيەكىان ھەبىت لە پەيوەند بە دىپۇرت كردنەوە ھەزاران پەنابەرى كورد بۇ كوردستانى عىراق ؟

رۇشىنە ئەمپۇز عىراقى بىنەست حکومەتەكەي ئەمەريكا، مەيدانى كېشىمەكىشى سى حزب و بزوتنەوە سىياسى كۆمەلایەتى جىاوازەو ھەر لايەنەكىيان كارنامەيەكى جىاوازى ھەبۇوە لەپەيوەند بەثىان و چارەنۇرسى پەنابەراندا . پەنگە پۇيىست بەتىارامانىكى تايىەت نەكتا بۇ ئاوارەدانەوە لە دەرەرەن حزب ولايەن ئىسلامى يانەي بەشدارن لە دەستەلات، يان ئەوانەي دەرەرەن دەستەلات . تىرۆریستانى دەرەرەن دەستەلات بە ئاشكارا بى ھېچ دوو دلى يەك پىگە ئىرەاب و كوشتارو تەقىنەوە توقاندىن يان دىز بە خەلکى عىراق ھەلبىزاردۇو بەيامى جەبەرى مقامەوەمەت شتىك تايىەت زیاتر لە دەرەرەن كەندا زەلان كەس شەللى خۆينەن . شەمشىر راكىشانە كانى دۆيىنى وئەمپۇزى سەدرۇ لايەنە ھاوшиۋەكانى تىريشيان كە لە دەستەلاتدان نەھېچ خۆش خەيالى يەكىيان بەنەيارە سىياسى يەكانى خۇيان ھەيدى و نەھېچ باكىكىيان لە ويران كەندا چەندىن قەلوجە تىدا ھەيە . ئەوەي ئەوانى لە قاوغە ئەمرۆدا راگىترووە كەرەن بە دواي فرسەتىكى كونجاوتر بۇ راكىشانى شەمشىرەكە ئىمامى على بۇ دىيارى كەندا سۇنۇرى عدالەت . ھەرەھە ئەگەر ھەلوىست و كارنامە ئەمپۇزى بالاو بەھېزى ئەم رەھوتە كە جەماعەتى جەغۇرى و دەستە دائىرەكە ئى بىت، رەنگە دەستەلاتى ئەم چەند مانگە ئەگەر ھەلەپەنە ئەمپۇزى ئەمپۇزى كە سانىك نەھېشىتىتىۋە كە بە دواي بەرژۇھەندى و ئامانجە كانى خەلکەوە بىت . ئەوان كە تائىستە كېشەيان لە بەرسىمى يەت ناسىنى ماف و ئازادىيە كانى خەلکى كوردستان ھەبىت، چاوهروانى يەكى بى بناغە يە ئەگەر پىمان وابىت ئاخۇ ج ھەلوىستىكى پۇزىتىقىان لەسەر ژيان و چارەنۇرسى سەدان ھەزار بەنابەرى كورد زمان لەم وولاتانەدا ھەبىت . تا ئەو شۇينە كە حزب ولايەنەكى بەكىرەتە پى دەكەويتە مەيدانى ھەلوىست گىتن و ((بە تەنگە و چۈنى)) ژيان و چارەنۇرسى پەنابەرانى كورد بە دلىيائ پارتى و يەكىيەتى يە وەك لايەنى سەرەكى و بەرىپەس لە ئاستى حکومەت و دەستەلاتدا . بۇيە جىگە ئۆزىتى كە رەچۈن و قولبۇونەوەيەكى زیاتر بکەينە ھەوینى باسەكەمان بۇ دىيارى كەندا زۇلى ئەم دوو لايەنە لە پەيوەند بە دىپۇرت كردنەوە ھەنابەراندا بۇ كوردستان .

پارتى و يەكىيەتى پشتىگەر ئەل چى كەد ؟

بەپى ئەوالەكانى دەزگاكانى راگەيەندن ھاوکات لەگەل برىيارى دەركەننى 7000 پەنابەرى كوردا ، پارتى و يەكىيەتى ھەلوىستيان لەسەر ناردىنەوەي پەنابەران گرت . بۇيە ھەر لە ھەمان ھەفتەدا مەكتەبى سىياسى ھەردوو نۇوپەنەراني خۇيان ئارد بۇ دىدارو كوبۇونەوە لەگەل و ھەزەرتى

ناوخته حکومتی به ریتانیا و له باره و سه رنج و په خنہ خوتان له په یوهند به جوئی که پانه وهی په نابه ران پاگه ياند. به لام نه وهی که لیزهدا جیگه کی پرده

له سه رهه مالینه، ئامانج و مرجه کانی قبول کردنه ناردننه وهی په نابه رانه له روانگه کی ئم دوولاینه دهسته لاتداره کوردستانه وه. به دلنيا
نه وهی که پارتی و یه کيھتی خونی پیوه ده بینیت، دهسته به رکردنی ئامانج سیاسی یه کانی خوتانه نه داکزکی کردن له مافه کانی په نابه ران بو
به هرمهند بونیان له ماف نیشته جی بونون. بهر له هرشتیک نه وهی بلین که کال فامیله کی بی سوده، گره کسیلک پیپوایت ئم برباره کوره حکومتی
به ریتانیا کوتپریووه و نه حکومتی عراق و نه پشکه کهی پارتی و یه کيھتی پیشوھه خت ئاگاداری ئم نه خش و پیلانه نه بونون. ئاخو کی به و
دعایه بلى ئامین که پارتی و یه کيھتی ته نانه ئاگاداری کات و روزی دیاری کراوی دیبورت کردننه وهی ئم 33 په نابه رانه نه بونون که دوابه دواي
برباره که حکومتی به ریتانیا له فروکه خانه کهی ((پایته خت)) به سلامه تی تسلیمی کردننه وه. لیکدانه وهی کی زوری ناویت مادام فروکه خانه
هولیز به پی ادعا کانی خوشیان بیت فروکه خانه یه کی نیونه ته وهی، که واشه. ئهوجا پرسیاره که نه وه که مهگهار فروکه خانه نیونه ته وهی کان
ستانداردو یاسای تایبېتی خوشیان نی یه؟ مهگهار، هر فروکه خانه یه کی نیونه ته وهی بهر له پیچنی نه و فروکه کهی بو شئینی مه بست، وانه ئیزگه کی
نیشته نه وه، ئاگادار ده کاته وه که له ج ده قیقه و کاتزمیریکدا ده کاته جی خزی. دووهه هر فروکه خانه یه که ماف نه وهی هه یه که هر ده لیکی
سیاسی و ئه منیتی پیگه به دابه زینی سه رنشتینه کانی نیو فروکه که نه دات. پرسیاره که نه وهی که ئهی ئه واته نه وه چونه که مهکت بی سیاسی
پارتی دواتر ناره زایه تی خزی ناراسته ده کن له په یوهند به ناردننه وهی په نابه ران، ئهی بو له گاتی گشتینی فروکه که دا پیگه يان به دابه زینی نه و
33 په نابه رهدا؟ ! !

بابینه وه سه ئامانج و مه رجه کانی پشت په ردهی پارتی و یه کيھتی له م جوړه ((پشتگیری کردننه په نابه ران)).
دیاره ئه دوو ته وه که ئم دوو لا یانه کردوبانه ته محوه ری قسه و بیاسیان، به پی ی راگه باندننه کانی خوشیان. له باره وه هله لویستی رهسمی
مه کتھ بی سیاسی پارتی بهم شیوه یه که ده لیکی: ((ئه و هله لویسته حکومتی به ریتانیا له کاتیکایه کهوا کیشی دهستور له نیونه هریمی
کوردستان و حکومتی عراق نه براوه ته وه و ناوجه کورد نشینانه تائیستا له ژیزدھستی حکومتی عیراقدان له بارود خیکی نائیسایی بی
ئه منیتی ده زین و نه گه راونه ته وه سه رهیمی کوردستان)). هروهه لاه ته وه دووهه مدا یه کيھتی ده لیکی: ((ناردننه وهی هزاران لاوی کورد بو
کوردستان له کاتیکایه نه شویینی ثیان و نه پیش و نه پاره یه کیان بو دایینکراوه بو زیان، ئه مه کاریکی هله یه لبری ئه وهی له م جوړانه دا دهسته
یارمه تی بو کوردو حکومتی کوردستان دریز بکن و بو

ئه لوانه ئیزه ش خزلی له بواری کومبیوتھ رو گهشت و گوزراو ئیداره و کاری پیشنه ییان بو بکنه وه، ئهوا ده یانیزنه وه و ده بنه وه بارگرانی
وهم له سه رخیزانه کانیان وهم له سه ره کومه ل و حکومتی هریم...)). ئه مه دهقی هله لویستی پارتی و یه کيھتی یه و نیگه رانی یه کانی ئه وانه
له مه پ دیپورت کردننه وهی په نابه ران بو کوردستان. که نه که ته نه ناموتین ره و هله لویسته بو داکزکردن له ماف په نابه ری، به لکو له راستیدا ئه مه
ناتوایت مانایه کی لهه زیاتری ھبیت که پارتی و یه کيھتی چون مسنه لاهی په نابه ری و چارنووسی دهیان هزار نئنسان ده کن به کارتیکی سیاسی
ومامه لاه به زیان و ئاینده ئه نینسانانه وه ده کن. جیگه کی خویه تی له مباره وه پون کردننه وهی کی زیاتر بدھین: یه که / دهیان هزار نئنسان
له ماوهی چهند سالی رابرودا پویان کردوه ته هنده ران که هزاران که سیان له ریگه و بانه کاندا بوونه قوربانی و گیانیان له دهستداوه ته نه با
مه بستی به هرمهند بونون له ماف په نابه ری. دووهه / هزاران کس که له کوردستانه وه پویانکردو ته هنده ران نه هیچ پاردو یه کی سیاسی یان
هه یه و نسنه به هیچ حزیتکن و نه لاینگری له هیچ ئامانجیکی سیاسی ده کن. ئه که واته به حکومی چی و چون پارتی و یه کيھتی ده یانه ویت
که گه رانه وه یا نه گه رانه وهی په نابه ران بخنه گه وهی ئه وهی که ئایا چارنووسی هندیک له ناوجه کورد نشینه کان به چی ده گات و مسنه لاهی
((دهستور)) به ره و کزی ده چیت؟ مه گهار زماره که وکه سانه که مه کهه لاتنیان له کوردستان به همی هله لویستی سیاسی و نازاری بونون له
دهستلات و پیورای جیاوازه وه سه رچاوه ده گریت؟ یان لاینی کم به همی کیش و گرفتی ئه منیتی یه وه، ئیتر ئه و لوزیکه چی یه که ئه گه
هاتوو مسنه لاهی ئه و ناوجانه گه پانه وه سه رنوری کوردستان و یا دهستور پراوپر به دلی پارتی و یه کيھتی بوو ئیتر په نابه ران دهستبه دراری
مافعه کهی خویان ده بن و ئاماده خویان نیشان ده دهن، بو گه رانه وه بو ئه و کوردستانه که تیدا هه لاتونون . سیههه / ئایا زوریه ئه و که سانه
که له کوردستانه وه هه لذین و بمناجاری رو له ئاینده یه کی نادیار ده کن، شانیان نه داوه به ره رزو قوله و مال و حال گریشتن و دورو که وتنه وه له گه
گوش و ئازیزیان و ته نانه پیسکردن به زیانی خزیانه وه ده ریازیونون به نیوکیلگه مین و تونیل و سه ریازگه و که شتی مه رگ و شاحنه و... دهستو
په نجه نه مرکردن له گه ل مه رگدا. ئیتر ئه حکمها تان له کوئ وه هیناوه که په نابه ران به وه رگرتنی مقداریک پاره ئاماده خویان نیشان ده دهن
که بگه پینه وه بو کوردستان. چوارهه: ئایا یه کيھتی و پارتی تا ئیسته که متین ها و کاری خیزانی ئه و هزاران په نابه رهی کردو که له ماوهی 14

سالی پابردوادا له پیگو باهه کاندا بونهته قوریانی؟ نهک هر ئەم ئایا يەکىھەتى وپارتى تەنیا يەکارىش له و مەبەلەغە خوش بونن كە لەكتى دېپۇرت كردنەوه ياندا له تاوجە سنتورىيەكانلى يان دەسىنرىت، بۆ كاروبارى تەسفيرات. ئەي كەواتە بۆچى و بەپى كام ھق ئەمرق داواي پشتکىرى كردن و يارماھەتى مالى دەكتات لم وولاتانه لەسر حسابى گەرانەوهى پەنابەران؟ پېنجمە / مەسلەيەكى تر ئەوهەي كە ھەموو تىۋىرى گەرانەوهى پەنابەران لم وولاتانهدا لەسر ئەساسى ئاسايش بوننى كوردستان بنىاد نزاوه، ئایا پارتى و يەکىھەتى بەدەر لە ئامانجە سىاسى يەكانى خۆيان، ئامادەن تەنها جارىك بە شىۋىيەكى پەسمى ئەم بەهانە ئاپاست و ئاپەوايە بەدۇق بخەنە و دان بەوە دەنین كە كوردستانى عىراق ناوجەيەكى ئارام نىيە؟ كە ئەمە لە پۇوي ياساى وعەمەلى يەوه ئىتىر كۆتايى بەھەر بەهانەيەك دەھەيت و فايلى دېپۇرت كردنەوهى پەنابەران بە تەواوى ھەلەپېتپېت . شەشمە / مەسەلەي ماف نىشتەجى بونن يەكىك لەسرەتايتنىن مافكەكانى ئىسانەنەھەچىپ بەپەندىنەكى بە كىشەى دوستۇرۇ فىدرالىزمەوه ھەيەو نە بەھىچ ئىمتىزىيەكى مادى دەگۈردىتىوه . ئەوهەي كە چەند سالە ئىۋە دەبىيەن و بەلام ئاپىسىتن ئەوهەي كە پەنابەران دەلىن، بەلى بۆ ماف پەنابەرى ونا بۆ گەرانەوه، بۆيە لە كەنابەدا كە ئىۋە نىكەرەن لەوهى جى بەجى ئەكىدى دەستۇرۇ وەرنەگرتى ئىمتىزى ئابورى پەنابەران لە شەقامەكانى لەندەن بەدەنگى بەرز دەلىن كوردستان ئامن نىيە و ئامانەۋىت بگەپىنەوە. ماوهەتىو بلىن دەلىن ئەگەر بۆڭگارىك ئەمنىيەت و ئاسايش بالي كىشا بەسر ئىتەنلىخەلکدا لە كوردستان، ئەگەر بۆڭگارىك خەلکى كوردستان بە ماف و ئازادى يەكانى خۆيان گەشتىن و هىچ لايەن و دەستەلاتىك نەبوو كەلەسر دەبرىيەن بىبورا، مانگرتىن، خۆپيشاندا، رېكخراو بونن، رەختەگرتى .. سزاي خەلک نەدات و تەتقەيان بەسردا نەكتات و بەزىندانىان نەسېرىت و كەزو ھەوايەكى ئازادو ئىنسانى دەستەبەر كرا، ئەوا ئىتىر خەبەرىك لە ئاوارە بوننى خەلک نىيەو ھەركەس ولايەنيد بەشىۋەو پەوشىتى خۆي، لە شوپەنى خۆيەوە ھەولەدەدات كە بەرەتكانى بنىادنانى كۆمەلگايكەكى مەدەنلى ئەرەپس و ئىدى ھەر ئەوكاتە خۆرى دىاريەت ئاوارە بونىش مال ئەوابى دەكتات!

ماوهەتەو بلىن كە ئایا كام بزۇتنەوەو بەرە داكۆكى كەرى واقعى يە لە ماف و داخوازىيەكانى پەنابەران؟

ھەندىك جار دۆستانىك دەپرسن ئایا بۆ كاتىك كە فىدراسىيون بانگوازى لايەنەكان دەكتات بۆ پشتگىرى كردن لە مافكەكانى پەنابەران، خەت بە زىرىپىي ھزب و لايەنە چەپ رادىكالەكاندا دېنین؟ بۆ تاكىرىت ھەر يەك بەدۇشت جى بخەن كە بانگوازىكىنى ھەموو لايەنەكان بېت بۆ پشتگىرى كردن لە مافكەكانمان؟ ۋوالەتى ئەم پرسىيارە خۇ بەخۇ هىچ نادروست نىيە و دەكرىت واش بېت، بەلام ئەوه خۆشخەيالى يە ئەگەر بېت و پېمەن وابىت كە ھەموو چىن و توپىزەكانى نىۋ كۆمەلگا وەك يەك خۆيان بەپەرس دەزانى لە بەرامبەر بە روودا دىارىدەكائىدا. بە دەلىن ئەر چىن و توپىزىك و ھەر ھزب و بزۇتنەوەكى سىاسى كۆمەلەيەتى بەرژوەندى ئەپەنە ئۆزىنە ئۆزىنە ئۆزىنە ئۆزىنە ئۆزىنە ھەر چىن و بى دەليل نىيە كە ھەمىشە دوو بەرەو بزۇتنەوە دەز بە يەك بەدى دەكەين لە كۆمەلگاياندا لەپەيوەند بە ھەلوىستىگەن لەسر داخستنى سنتورى وولاتەكانيان دەدەن بەروى پەنابەرداو لەوهى زىاتىر بە كەرەدەوە سەرگەرمى پەرۇزەكانى خۆيان بۆ دېپۇرت كردنەوهى پەنابەران، ھەرگىز ناتوانىت بەھەمان شىۋەش سەپىرىت ئەو ھزب و لايەنەن بکىرىت كە بە پېچەوانەنە زۇر جار بەپى بۇوننى ئېمەش ئەوان سەنگەرىان لىداوەو لەبەرامبەر بەسياستەكانى ئەم حکومەتانەدا راوهستاونەتەوە. بۆيە بۆ ئەوان ھەلوىستىگەن لە سەر پەنابەران لەنئىو شەپۇلى ئەو ھېرشانەتى تردا دەخويىرىتەوە كە رۆزانە دەكريتە سەر كريكاران و زەحمتكىشانى ئەم وولاتانه. ئەم شەپە شەپۇ پىكادانىكى فراوانلىرى رەنگە تو تەننە لە كاتەدا سەرنجىت رابكىشىت كە قىسىمەك لەسر بەرژوەندى ئېنسانىت دەكريت. ئەگىنە ھېرىش و پەلاماردىنەك كە چىنە دەستەلاتدارەكانى ئەمرى ئەم كۆمەلگايانە كەرىۋانەتە سەر ئىتەن و گۈزەرەنلى خەلکى و رۆزانە خەرىكى داتانى نەخشۇ پىلانى نوپىن بۆ كەم كەرەنەوە بىرىنى ماف و ئازادىهەكانى جەماوهرى ملىونى، بۆ كەم كەرەنەوە بىرىنى بىمەو خەزمەتگۈزارىيەكان و بۆ ھەننەنە خوارەوەي ھەق دەست و بىرىنى ئان و شىرىي مەنلاان بۆ كەس شاراوە نىيە كە حزنى كۆمۈنىستى كەرىكارى لەم نىوەدا دەوريكى كارىگەرە بەرچاوى ھەيە ھەر وەك چۇن لە كوردستان سەنگەرى داكۆكى كردن بۇوە لە ماف و ئازادى يەكانى خەلکى، بەھەمان شىۋەش لە ھەندەرانيش ئەوه ئەواننى كە بەبى هىچ قەيدۈشەرتىك لەسەنگەرى پېشەوەدا بۆ داكۆكى كردن لە ماف و داخوازىيەكانى پەنابەران . بۆيە بە دەلىن ئەلپىچانى خەبات و تىكۈشانى پەنابەران و دەورى پېشەوانە حزنى كۆمۈنىستى دەتوانىت ھاوكىيەكانى ئەمرق تىكېشىكىنىت و بە پېشىوانە ئەو بزۇتنەوە رادىكال و پېشەوتخوازە ئەم كۆمەلگايانە نەخشۇ پىلانە دەز بەنابەرى كەنى حکومەتھەلپىچىن و ماف و داخوازىيەكانى خۆمان بەدى دېنин. مەرجى سەرەكەوتلى ئىمە يەكگەن و رېكخراوبونن و ھاتنەمەيدانماھە ئەمرق فىدراسىيونى سەرتاسەرى پەنابەرانى عىراقى ئالاھەكى بەر زاگرۇوە بۆ داكۆكى كردن لە مافكەكانى پەنابەران كە بەبى لە بەرچاوخەرگەتنى هىچ ئاين و مىللەيەت و جنسىيەتىك دىفاع لە ماف ئېنسانى قوربانىانى شەپۇ

کوشتا رو نابه را به ری و نا عداله تی و برسیه تی و بیکاری و هژاری ده کات و جیگهی خویه تی له دهوری ئم ریکخراوه کۆپن وه تا به رژانه نیو شەقامە کان و به دهست وه گرتنی هەموو ئالیات و میکانیزمە شارستانیە کانی تری خببات ، مافە کانی خۆمان به دهست بھینین !

2005 / 8 / 24